

מחאת חקלאי
הצפון יוצאת
לדרך
אילנה שטוטלנד
07

שדות מלטלנצח

מכה נוספת לחקלאי הצפון: רגע לפני שאלפי דונמים של שטחים מעובדים בעמק זבולון ו-50 אלף עצים ייהרסו לטובת תוכניות דיור, הם יוצאים למחאה

אילנה שטוטלנד

אי אפשר לקיים חקלאות בלי קרקע. ברגע שלוקחים לך את הקרקע, אין חק לאות", אומר החקלאי ירדן כהן (63) מכפר ביאליק. "עכשיו רוצים לקחת לנו את הקרקע, וזה פשוט יגרום לחיי סול הישוב. ברגע שלוקחים 75% מה- קרקע אין למקום יותר זכות קיום, כי נשארים רק עם כמה חלקות קטנות". השבוע השתתפו תושבי קריית אתא, קריית חיים והישובים הערביים עיבטין וחואלד יחד עם חקלאים מההתיישבות הכפרית מהאזור בכנס נגד תכנית הוועדה למתחמים מועדי פים לדיור באוצר (תמ"ל 1024 ריתמ"ל 1025), שאמורה לטענתם לגרום להרס הריאות הירוקות האחרונות במפרץ חיפה ובעמק זבולון ולכריתת כ-50 אלף עצים לטובת בטון ואספלט. לדיבריהם, מדובר בתוכניות מגלומניות ובלתי נחוצות.

"אני דור שלישי לחקלאות", מספר כהן. "אם התוכנית תצא לפועל אצטרך לסגור את הרפת שהיום מפרנסת את המשפחה שלי ואשאר בלי פרנסה. המגמה היא להראות שלקחו קרקע והשביעו את הרעב לכאורה של משבר הדיור, אבל כולם יודעים שמשבר הדיור לא יפתר בצורה כזאת. אנחנו מתנגדים לתוכנית ועושים את כל המאמץ להכניס לה קצת שפיות. יש בקריית אתא מספיק עתודות לדיור, ולא צריך לגזול את השטחים שלנו". למאבק התושבים הצטרפו גם החברה להגנת הטבע, מרכז המועצות האזוריות, מטה המאבק הארצי לבינוי שפוי, עמותת ארמתי, האיחוד החקלאי ותנועת המושבים והתנועה הקיבוצית. "איננו אויבי הזוגות הצעירים ואנו לא נגד הגדלת היצע הדיור והורדת מחירי הדיור", הרגישו הדוברים בכנס. "אבל ברור ומוכח שלקריית אתא אין צורך בארמות שנמצאות תחת גרון המתכננים. התכניות מאיימות על מעט שרידי החקלאות בעמק זבולון ועל השטחים הפתוחים שבין מתחמי קריית ביאליק, קריית ים, קריית חיים וקריית מוצקין לביני קריית אתא. זאת למרות שלקריית אתא יש כמיליון מ"ר שטחי תעסוקה לא מנוצלים ועתודות קרקע לבינוי למשך עשרות השנים הבאות".

פעילות המחאה של התושבים מתנהלת כיום באמצעות עמוד פייסבוק "מצילים את עמק זבולון" ובאמצעות עצומה שהושקה במהלך כנס החיי רום. "זהו פשע של ממש כלפינו וכי לפי הדורות הבאים", אמר בכנס יו"ר מטה המאבק לבינוי שפוי, משה פישר. "השטחים החקלאיים והפתוחים במפרץ חיפה עומדים להיות קורבן לשתי תוכניות מגלומניות בהיקף אלפי דונמים, שעלולות למחוק את הארמות מניבות והירוקות שבין שני הכתמים

▲ צילום: ערן גילוארג

לקחת אפילו דונם אחד". מהותמ"ל (הוועדה הארצית לתכנון ולבינוי של מתחמים מועדי פים לדיור) נמסר בתגובה: "התוכניות נותנות מענה לאזור הצפון בכלל ולפיתוח קריית אתא בפרט. לצד היצע יחידות הדיור חדשות, התוכניות נותנות מענה עבור תשתיות כלל אזוריות בהם הקמת בית חולים, פארק עירוני, גני ילדים, תחבורה, רכבת קלה ועוד. יחד עם זאת, התוכניות נותנות מענה כולל לפיתוח של תעסוקה ומוסדות, על מנת להוסיף מקורות תעסוקה לאוכלוסייה החדשה ולחיוק האיתנות הכלכלית של העיר. זאת, על מנת לסייע בהפיכת קריית אתא לאטרקטיבית מועדפת למגורים במטרופולין חיפה. חשוב לציין כי התוכניות קודמו בהתאם לתוכניות המחוזיות והמקומיות לעיר והן חלק מהסכם הגג שעתידי לשנות את פני העיר והאזור בשנים הקרובות. במהלך קידום התוכניות הוועדה שקלה בכובד ראש את השלכות התוכנית על המרכז הקיים ובחנה היבטים שונים כגון סביבה, תשתיות, קניין וגריד עת שטחי חקלאות, תוך האיוון הנדרש מול צרכי הפיתוח של מדינת ישראל בראייה לטווח ארוך".

דום התחדשות עירונית, תגרום לפגיעה חמורה גם בתושבי קריית אתא, ולא רק בקיבוצים שלהם לוקחים את האדמות. יש אזורים נטושים בתוך קריית אתא, שטחים פתוחים בתוך העיר שעומדים שוממים. כשמדברים במונחים של תכנון אורבני, יש הרבה מחקרים שמראים שבניית שכונה חדשה בתוך העיר תגרום לאוכלוסייה חזקה לעבור אליה, מה שמובייל להתדרדרות נוספת של השכונות הוותיקות, השיכונים של פעם. וגם העיר עצמה מסיטה אז את כל משאביה לשכונות החזקות, שבהן גרים התושבים החזקים שבאים בדרישות".

מה בעצם אתם מוצפים שיקרה? "אנחנו רוצים שהותמ"ל - הוועדה הארצית שיושבת בירושלים - תהיה קשובה לתושבים ושלא בכזאת מהירות תתכנן ותהרוס שטחים פתוחים שכבר הוכחנו שאין בכך צורך. אין בקריית אתא איזשהו משבר דירות שמחייב לעשות זאת. אם לוקחים שטח שכיום הוא מטע אבוקדו והולכים לבנות עליו שכונה, זאת אומרת שלא תהיה שם חקלאות. מדובר על אחד האזורים המיוזמים בארץ מבחינת איכות האוויר והעצים עוזרים לשמור על האוויר שלנו נקי. לכן בסופו של דבר יש פה חשיבות כפולה לא לכרות אותם".

"זה חלק ממגמה ארצית מחרידה", אומר שלמה אברמוביץ, יועץ אסטרטגי למאבקי סביבה ותכנון. "תוכניות מנהל התכנון ומשרד האוצר היפכו את האזור לגוש בטון, אספלט ומלט. למרות שלקריית יש עתודות קרקע למשך עשרות שנים. המאבק הוא בשתי תוכניות שעלולות למחוק את יתרת השטחים הפתוחים. לקריית אתא יש עתודות קרקע ל-100 שנים קדימה בלי

האורבניים בקריות ובסביבתן וכן שטחים מדרום ומצפון לקריית אתא".

"אין בה צורך"

"הקמפיין מצילים את עמק זבולון" נולד כי מימים אלה הופקדה תוכנית להתנגדות הציבור, מסביר ערן בן נון, מתכנן סביבתי בחברה להגנת הטבע. "מדובר בתוכנית להקמת 15.5 אלף יחידות דיור חדשות על שטח של 6,600 דונם והיא כוללת בתוכה שכונת מגורים ועוד מתחמים חדשים של בית חור לים חדש באזור, אזור תעשייה ואחסון ענק. כלומר, לוקחים שטחים שכיום לא בתחום שיפוט של העיר ומוסיפים אותם לקריית אתא".

על מה בעצם אתם מוהלים? "התוכנית הזאת תהיה על חשבון השטחים הפתוחים והחקלאיים באזור. זו תוכנית שאין בה למעשה צורך כי בקריית אתא, בתוך העיר, יש אלפי יחידות דיור מאושרות שכבר עברו את כל התהליך התכנוני, אך חסמים שונים מונעים את הקידום שלהן. במקום לטפל בחסמים האלה, יותר קל כיום למדינה להרוס שטחים פתוחים ולתכנן עליהם דירות חדשות".

מה ההשלכות של התוכנית? "יש פה נזק ופגיעה אדירה לשטחים הפתוחים והחקלאיים. מדובר בשטחים מניבים: מאות אלפי דונם של מטעים ושל עצים בוגרים. דיברו גם על כריתה של 50 אלף עצים, בעיקר מטעי אבוקדו מניבים. הקיבוצים יאבדו את השטחים האלה וגם את הפרנסה. בעיניי, אגב, העובדה שמציעים תוכנית כזאת במי קום שהמדינה תיקח את כל המשאבים האלה כדי לקדם תוכנית חדשה ולק

ערן בן נון, החברה להגנת הטבע: "בקריית אתא יש אלפי יחידות דיור שעברו את התהליך התכנוני, אך חסמים שונים מונעים את הקידום שלהן. במקום לטפל בחסמים יותר קל למדינה להרוס שטחים פתוחים ולתכנן עליהם דירות"